

Золоті сторінки історії школи

Ми чуємо очима...

Всі звуки бачим ми.

Ми будемо щасливими

На зло лихій годині!

І впевнено крокуємо

Крізь нетрі тишини...

На протязі багатьох століть, починаючи з XI ст., Закарпаття знаходилось під гнітом багатьох завойовників. Політика завойовників була спрямована на поступову денаціоналізацію закарпатських українців-русинів. Культурний та освітній рівень місцевого населення Закарпаття був дуже низький. У 1904 р. за угорськими статистичними даними 70,6 % населення Закарпаття не вміло ні писати, ні читати. Буржуазне суспільство Австро-Угорської імперії, до складу якої входило Закарпаття, на початку XX ст. не рахувалось з глухоніми людьми. Всі вони були приречені на голодне існування, безробіття і тотальну неграмотність. Вічна нужда, праця по наймах, часті хвороби – все це сприяло жебрацтву, а іноді й злочинству.

Особливо важким було становище дітей з дефектами розумового і фізичного розвитку. В цей період в області нараховувалось біля 400 глухих дітей, які підлягали навчанню в школі, але такого спеціального закладу для глухих на Закарпатті не було, в той час як в

Угорщині вже нараховувалось 14 таких шкіл. Початок історії розвитку школи-інтернату для глухонімих в місті Ужгороді закладено в розпорядженні Угорського королівського міністерства релігії і освіти від 1901р. за № 40144, в якому йшлося про те, щоб в королівських управліннях шкільного нагляду і духовних закладах краю викладачами приймалися міри для навчання глухонімих дітей.

Починаючи з 1902р., Міністерство релігії і освіти Угорщини вело переписку про організацію школи для глухонімих в м. Ужгороді. Враховуючи такі обставини, інспектори шкіл Гідоші Шандор та Бенке Йожеф підняли питання перед органами Міністерства про те, щоб у цьому місті відкрити школу-інтернат для глухих дітей. У свою чергу, головний управитель королівського шкільного нагляду заручився підтримкою в цій справі головного намісника області Терек Йожефа, котрий направив лист (03.09.1903р.) меру міста Фініціцкі Мігалю з проханням виділити приміщення у військових казармах ім. Ференца Йожефа, котрі вже рік як пустують, для створення школи глухих. 1 грудня 1903 р. начальник відділу медичної педагогіки, за дорученням міністра, побував в м.Ужгороді, де вів переговори з високопоставленими особами з питань відкриття школи. Результатом цих переговорів було послання намісника області в 1903р. № 3409 меру міста М.Фініціцкі: „Із взаєморозумінням і доброзичливістю, а також зваживши культурні і моральні сторони цього питання, створення вищезгаданої школи і її функціонування з допомогою державних. Зацікавлених в тому закладах і громадськості, є можливим...” і далі „функціонування викладацького складу, пристосування приміщень, переобладнання і ремонт бере на себе..., а з допомогою громадських пожертвувальників забезпечить всіма необхідними засобами для навчання і утримання”. Тричі, на протязі 1904р, рада представників обговорювала це питання, але одноголосного рішення не було.

І лише 01.07.1904р. на прохання головного королівського наглядача Ш.Хідоші Рада остаточно вирішила виділити школі глухих частину казарми.

Ужгородський район вирішив надавати щорічну допомогу інтернату на суму 1000 крон. Ця основа сприяла створенню школи. Опікували її в цей час жіноча Рада і патронажна Рада (Червоний хрест) м. Ужгорода, що складалися з високопоставлених осіб.

Перший навчальний рік почався у вересні 1904р. з 13 учнями. Навчання в школі було доступне, в основному, дітям з заможних сімей. За утримання дитини в школі-інтернаті щорічно платили 405 крон, але були також і діти бідняків, які знаходились на повному державному утриманні. В інтернат приймали глухих дітей з 5 районів Закарпаття.

Кадри для школи присилалися з Будапешта. Вимоги до викладачів були суворі: бути хорошим спеціалістом та проживати в самому місті. Метою учбового закладу для глухонімих було, як свідчить „Річний звіт м. кор. державного заведення для глухонімих в Унгваре” Івана Вереша (1942р.): „...вести і направляти глухонімих дітей в релігійно-моральному дусі і виховувати их в любви до отчизны, ихъ телесну и духовну силу укріпляти, зручність розвивати, чтобы такъ сталися способными до присвоения голосной беседы и поразуменья писаня, черезъ что потомъ ихъ научити на те загальне ведомости, на котре в житю потребу будуть мати...”(мовою оригіналу). Тобто, з 15 річного віку, протягом 3-4 років, діти вже оволодівали професіями при школі: хлопці – лозоплетінням, дівчата – швейною справою.

Інтернат був розподілений на 8 класів, учительську, приміщення для образотворчої діяльності, денні спальні, приміщення для наглядачів (вихователів), приміщення для дівчат і окремо для хлопчиків та квартиру директора. В дворі знаходився зал

для фізкультури, їдальня, ізолятор, кухня, приміщення для техпрацівників.

У 1905-1906н.р. відкривається другий клас. Кількість учнів збільшилась до 21. У 1906-1907н.р. – третій клас, а в 1907-1908н.р. – четвертий. Кількість дітей вже становила 40.

Спілкою глухих було відраховано для школи 300 крон. Король Австро-Угорської монархії виділив 1000 крон. Банклін (директор хімічного заводу в с. Перечин) на протязі 5 років давав 100 крон. Інші кошти надходили за рахунок Міністерства освіти, яке виділяло для школи 2000 крон.

У 1909-1910н.р. було відкрито 5 класів з 50 учнями.

Рада при директорі разом із спілкою глухих робили все для того, щоб інтернат був матеріально забезпеченим. Звертаючись у всі районні організації з проханням надати їм допомогу, вони пишуть: „400 глухих дітей не навчаються в школі-інтернаті. Їх батьки – найбільшій прошарок населення. Вони самі не мають що їсти, і на їх очах їх діти стають посміховиськом вулиць”.

З 1908-1909н.р з 40 учнями працювало 5 вчителів і 2 вихователі. Крім цього, в школі рахувався лікар – Арнольд Райсман, який безкоштовно лікував хворих дітей.

За це йому від імені ради інтернату оголошується подяка.

У 1909-1910н.р Міністерства внутрішніх справ і освіти Угорщини вели письмові переговори про створення товариства спеціальної опіки над глухоніми дітьми в Ужгородському районі.

У школу-інтернат приймали дітей від 7 до 10 років за винятком тих, що пізно втратили слух, мали залишки мови і не могли навчатись у масовій школі. Після 18 років учень автоматично відраховувався з інтернату. Діти могли навчатись і заочно, попередньо зареєструвавшись на початку року.

У 1908-1909н.р в січні і в червні була проведена перевірка роботи школи членом ради Міністерства освіти міста Будапешта Гердек Каролем, який працював директором школи-інтернату для сліпих в Будапешті.

13 червня 1909р. відкрита перша виставка дитячих робіт по дереву, малюнків та вишивок.

У 1910-1911н.р. 68 учнів навчаються в 6 класах.

У 1912р. порушується питання працевлаштування випускників школи. За угодою з власниками заводів по переробці каменю, після закінчення навчання учні йдуть працювати на ці підприємства, де вчать три- п'ять років, щомісяця отримуючи стипендію в розмірі 40 крон. Після навчання їм присвоюється кваліфікація шліфувальника і майстра по обробці каменю.

Вони були забезпечені роботою із заробітною платою – від 3 до 5 крон в день.

Протягом 1912-1915рр. з Міністерством освіти Угорщини велась переписка про перебудову школи глухонімих і надання допомоги цій школі.

У січні 1914р. школі вперше була виділена значна державна допомога. Це був перший крок до переходу на державне утримання. Кількість учнів збільшилась до 86, класів стало 9.

На цей час припадає початок першої світової війни, в школі знову поселяються військові. Вона змушена була припинити свою роботу майже на рік, оскільки тут був розташований шпиталь. У 1914-1916рр. в армію пішло 8 вчителів, з яких 7 не повернулось. Лише в березні 1915р. відновилися заняття в 3-х класах з 23 учнями.

У результаті розпаду Австро-Угорської монархії територія Закарпаття вийшла з-під гніту

навчали своїх вихованців доступним їм ремеслам: дівчат вчили шити і вишивати, хлопців – плести лозу. Згодом, учбові класи, де вчили цим ремеслам, переросли у маленькі майстерні. Старшокласників навчали самим вирощувати лозу, заготовляти, потім вимочувати і варити. В 1938-1939рр. відбувся обмін досвідом з майстрами по лозоплетінню сусідніх областей Чехословачії та Угорщини.

Свідоцтва про закінчення школи вміщали також відомості про отримання випускником конкретної професії: у дівчат – „жіночого кравецького промислу”, у хлопців – кошикарної справи.

З початком другої світової війни Закарпаття знову переходить до складу Угорщини. Шкільний 1939-1940н.р розпочався лише 15 грудня, оскільки приміщення школи було зайняте військовими. Навчалось 76 учнів (45 хлопців та 31 дівчина). Під час окупації Закарпаття угорсько-німецькими окупантами школа-інтернат для глухих дітей була евакуйована в с. Волосянку Березнянського району, де також по 6 вихованців займалося в майстернях з лозоплетіння та швейних.

Наступні воєнні роки теж переривалися на деякий час через розміщення в школі дезинфекційної станції. Слід сказати, що на цей період в школі була налагоджена система оволодіння професіями кошикаря та швеї, що було доступним для глухих і не вимагало особливих затрат для школи.

Визволення Закарпаття і возз'єднання його з Радянською Україною назавжди поставило кінець пригнобленню цього краю. Утримання школи переводять на державний бюджет, розпочинається перехід на радянську систему навчання (1945-1946н.р).

Міністерство освіти надсилає першу навчальну програму для Ужгородської школи-інтернату і направляє першого спеціаліста-дефектолога, випускницю КПІ ім. Горького – Редченко Віру Савівну, котра самовіддано присвятила своє життя навчанню і вихованню глухих дітей області. Вчила вона не тільки учнів, а й самих вчителів, передаючи їм свій досвід.

Спочатку прийом дітей проходив у самій школі на основі роздумів вчителів. Пізніше була створена обласна медико-педагогічна комісія, в склад якої входили інспектор облвно, по одному вчителю з кожної спецшколи та лікарі. У школі-інтернаті навчалось біля 80 глухих дітей. З ними працювали 8 вчителів і 2 вихователі. Всі вчителі мали спеціальну освіту, але володіли старими методами навчання. Перед школою було поставлене нове завдання – дати учням хорошу освіту і озброїти їх міцними знаннями.

В зв'язку з цим навчання в школі треба було будувати з поступовим відривом від старих словесних методів викладання і переходом до нових методів, побудованих на досвіді і практиці.

З допомогою ЦК Комуністичної партії України влітку 1945р. в м. Ужгороді були проведені двомісячні курси перепідготовки вчителів семирічних шкіл, у результаті чого вже у 1946р. обласним відділом народної освіти на роботу з учнями було направлено 13 вчителів, відданих справі навчання і виховання аномальних дітей. Це К.О.Араній, О.Ф.Токач, І.А.Горошак, О.С.Кайла. Директором школи на той час був С.С.Куцин.

У 1948-1949н.р відкрито дошкільні класи, які вела Е.Ф. Токач.

У 1949р. число учнів сягає сотні, класів стало 9. З 1950р. школу-інтернат очолює директор В.М.Шевчук. Приходять працювати Н.С.Гаврилей і Н.Ю.Олексієнко.

Розпочинається добудова дошкільного корпусу, відкривається можливість залучити до навчання ще 48 учнів.

У школі покращуються умови для виховання учнів. 148 дітей виховувались в 10 групах. Заступником директора по навчальній частині призначено досвідченого вчителя-дефектолога В.С. Редченко, заступником директора по виховній частині – випускницю дефектологічного факультету КДПІ ім. Горького Н.С.Гаврилей. Ці педагоги доклали великих зусиль для удосконалення методичної роботи в школі. З 1951р. в школі працює 5 вчителів-дефектологів. Запроваджується нова програма для підготовчого, 1-11 класів. Вперше розроблена програма по фізичному вихованню. У 50-х роках в підвищенні кваліфікації вчителів важливу роль зіграло заочне навчання. У цих же роках змінюється якісний склад кадрів. Якщо в 1949р. із 22 педагогів школи спеціальну дефектологічну освіту мали 5 осіб, середню педагогічну – 13, загальну освіту – 5, то в 1955р. з дітьми працювало 5 педагогів-дефектологів, 24 із середньою педагогічною освітою і 1 людина із загальною середньою освітою. З 1955р. діє новий навчальний план для шкіл-інтернатів для глухих дітей.

У школі проводиться гурткова робота. В 1953р. почало працювати 7 гуртків, керівниками яких були педагоги-спеціалісти. Зокрема, гурток юних натуралістів (керівник А.М.Сочка), гурток читання з губ (керівник Н.Ю.Олексієнко), спортивний гурток (керівник М.М.Чейпеш).

У 1960р. згідно Закону про школу, Рада Міністрів СРСР прийняла постанову про термін навчання в спеціальних школах. У школі для глухих дітей він складає – 8 років, учні отримують знання за 5 класів загальноосвітньої школи.

У 1964р. на заслужений відпочинок йде вчителька К.О.Араній, яка ще за наказом земської влади Підкарпатського краю від 1 жовтня 1929р. була призначена вчителем Ужгородської спецшколи-інтернату для глухих дітей. За добросовісну працю їй виражають подяку із занесенням в особову справу.

У 1962р. на роботу в школу направлено випускницю КДПІ ім. Горького В.О.Щибицьку, яка в 1965р. призначена заступником директора з навчальної роботи. Починаючи з 1964р., педколектив очолює В.Д.Шпонтан, який домігся будівництва нового 3-х поверхового приміщення школи на 200 осіб, спец- корпусу для майстерень та для дітей дошкільного віку. Побудовано це все на кошти Українського товариства глухих у 1974р. (вул. Щедріна, 34).

Зростає учнівський контингент до 145 осіб, кількість класів – від 12 до 14. У 1976р. відкриваються ще 6 класів. У 1979-1980н.р. кількість учнів збільшується до 230 осіб, які навчаються в 23 класах.

З 1 вересня 1976р., згідно постанови Ради Міністрів СРСР „Про подальше покращення навчання, трудового забезпечення і обслуговування людей з дефектами розумового і фізичного розвитку”, встановлюється обмежена кількість дітей у виховних і підготовчих групах, в перших - п'ятих класах до 12-16 осіб. У 1976р. для 195 дітей відкривається 18 виховних груп. Педколектив збільшується в 2 рази – з 30 до 70 осіб.

У 1978р. в школі працювало 50 педагогів з вищою освітою (в тому числі 7 дефектологів). У 1976р. роботу педколективу школи очолює С.Ф.Шуба. Заступник директора з навчально-виховної роботи – О.М.Дорогій; заступник директора з виховної роботи – О.Г.Васильєва. Щоб пришвидшити підготовку кадрів для роботи з глухими дітьми, на прохання директора школи С.Ф. Шуби ОблвНО при школі організувало курси для педагогів. Таким чином було перепідготовлено 30 педагогів.

У спецшколі-інтернаті завжди велика увага приділялась забезпеченню школи навчальними посібниками і створенню міцної навчально-матеріальної бази. В 1976р. було

організовано методичне об'єднання „слуховиків”. Воно зіграло важливу роль в організації роботи по розвитку слухового сприймання і формування мови у глухих дітей. У 1987р. директором Ужгородської спецшколи-інтернату призначено Ю.Ю.Дудаша. Заступник директора по навчально-виховній роботі – М.М.Фетько. В ці роки в школі навчається 154 учні в 17 класах. На базі школи проведено обласний семінар дефектологів з відвідуванням відкритих уроків у вчителів К.А.Дідик, Н.І.Бушко, М.Ю.Дідик, Є.М.Мешко, О.Г.Васильєвої, А.Ю.Угрин.

У 1988-1989н.р. значна увага приділяється залученню учнів до гурткової роботи за здібностями. З ініціативи вчителів образотворчого мистецтва А.А.Турак та трудового навчання С.П.Бруссо, а також активної допомоги інших педагогів і учнів, у школі створено „Галерею дитячої творчості”. Продовжує активну діяльність спортивний гурток під керівництвом П.І.Крайняниці

Спортивні змагання 1989р.

В цей час учні школи стають учасниками міжнародних змагань. Проводились товариські зустрічі з глухими учнями в Словаччині, Угорщині, Німеччині, Румунії. Організовано центр методичної роботи – шкільний методичний кабінет із естетичним оформленням стендів, заміною меблів та систематизацією матеріалів. О.П.Дорій розпочато роботу по обладнанню дошкільної групи (відповідно вимог).

Розпочав роботу психолого-педагогічний семінар під керівництвом В.В. Скоби. Ведеться робота по узагальненню та систематизації диференційованих завдань з предметів під час проведення контрольних робіт.

У наступні роки удосконалюються форми методичної роботи в школі. На базі методичного кабінету проводяться виставки наочних посібників, методичних розробок педагогів. Учні підготовчого класу розпочинають навчання за перехідним навчальним планом, який передбачає скорочення терміну навчання.

У 1992-1993н.р. відповідно до „Положення про спеціальну загальноосвітню школу-інтернат (школу, клас) України для дітей з вадами фізичного або розумового розвитку” визначено структуру школи:

I ступінь – початкова школа

II ступінь – основна школа.

Школа стає неповною середньою загальноосвітньою спецшколою-інтернатом I-II ступенів навчання для глухих дітей. Розроблено і затверджено Статут школи. Вчителі початкової школи втілюють в практику експериментальну програму „Надія”. Методичним об'єднанням розроблені нові програми для спецшкіл глухих.

Учні школи під керівництвом А.Ю.Угрин та О.Г.Васільєвої беруть активну участь в обласному конкурсі-огляді художньої самодіяльності і стають переможцями. 10 учнів школи нагороджено путівками в „Молоду гвардію”.

У 1994р. школа відзначила 90-річчя свого існування.

У ці роки велика увага приділяється народознавчій роботі. З ініціативи О.Г.Васільєвої в школі створена кімната народознавства „Світлиця”. В ній знаходяться експонати, що відображають життя і побут закарпатської селянської родини початку XX століття. Переможці обласного конкурсу-огляду художньої самодіяльності стають лауреатами республіканського огляду „Повір у себе” - 15 учнів із вчителем Л.С. Михайловою подорожують у Крим.

Цього ж року учні нашої школи (Ю.Пиндик, Р.Герей) стають студентами Ужгородського училища прикладного мистецтва ім. Ерделі.

Переможці віллових ігор в Криму 1994р

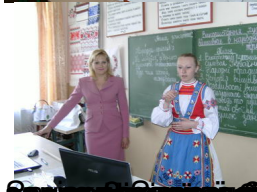
Виступ учнівської творчої групи "Соняшник" на фестивалі "Золотий вересень" у Львові 1995р

Свято Букваря 2003р.

«Танцювальний гурток» (керівники – Угрин А.Ю., Михайлова Л.С., Швайгер Б.В.);

«Різьба по дереву» (керівник – Туменок В.А.);

«Юний біолог» (керівник – Шишова М.С.);

«Юний художник» (керівник – Придлупська А.Й.).

Розроблено: А.І. Бондаренко, вчитель української мови та літератури, Івано-Франківської області.

Особливістю даної драматизації (крівник у Пучок ДМ) є робота шкільних

Інтернет – Прислупська А.Й.);

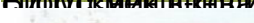

«Хорографія» (керівник – Угрин А.Ю.).

Життя і спорт в школі. Організатор – педагог Т.Борисюк. Програми: «Бачук

«Бачук» (керівник – Угрин А.Ю.).

ROMAN GERIY

17. Ці дівчата 2018 року представляли нашу школу на міжшкільній конкурсній програмі «Барви життя» в місті Івано-Франківську.

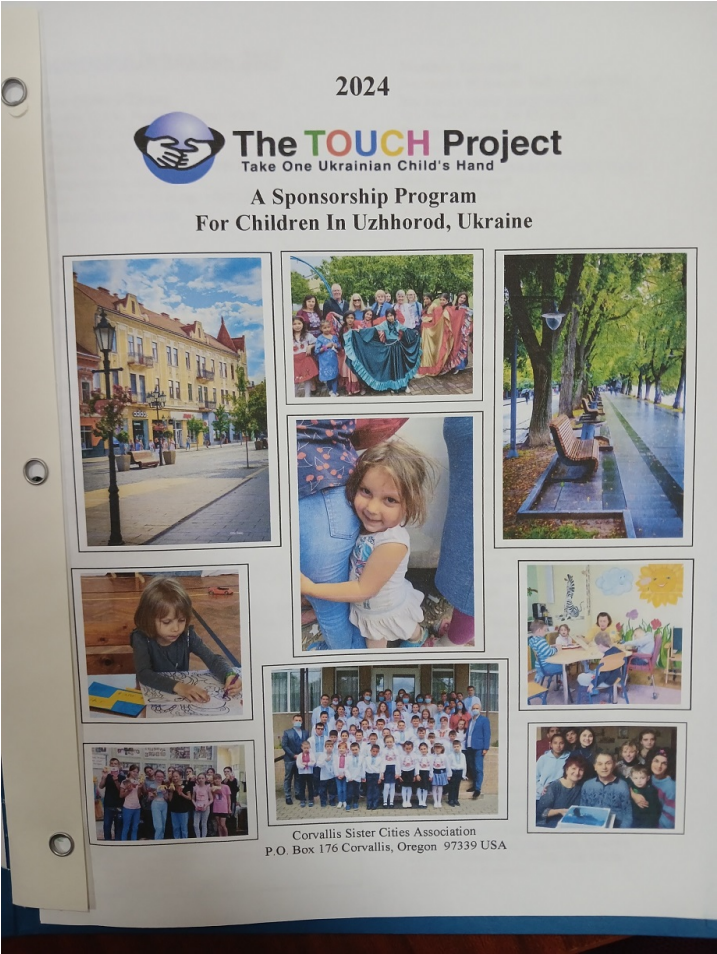

Золоті сторінки історії школи

Відвідувачі школи, які приїжджали до школи з метою ознайомлення з навчальними матеріалами та методами викладання, а також з метою вивчення української мови та культури.

Ще однією з ініціатив, які проводили в школі, було проведення акції «Дерево доброти», в якій учні змайстрували велике дерево з паперових листочків, на яких вони писали свої добрі вчинки.